NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VIII.** V sredo **23.** prosenca (januarja) **1850.** *List* **4.**

Posvečeno bodi tvoje imé.

Oda iz „*Visoke pesmi*“ Koseskiga.*)

Zadoníte združeni svetovi,
Vse danice, zvezde vse višín,
Zemlje toki, morskih rek valovi,
Zraka piš, kreposti globočin!
Zadoníte trombe kerubimske,
Harpe svete korov angelskih,
Zadoníte pesmi serafimske:
Hosiana bitju bitij vsih!

Sveto, sveto, sveto vedno bodi
Tvoje imé pravice silni Bog!
Na kolena zemlje vsi narodi,
Pojte »Sveto, Sveto, Sveto« krog!
Sveto imé neskončniga spomina,
De častim te vredno, daj, o daj!
Posvečeno v duhu tvôga sina
Bodi tu ín tam in vekomaj!

Ko se cvetje krasne tulipane
Letnih ur iz popja zableší;
Ko svitlost prikazni še neznane
Nočni mrak obnebja preletí;
Ko po zraku zime jasno studne
Tisučerno zvezdic blesketá,
Se zavzame človek zgodbe čudne,
Serce mu stermenja duh navdá.

To pa je o blesku tvoje slave,
Kar ob soncu žar večerni je;
Iz odsvita večne luči prave
Le utrinka blede iskrice.
In stermenje tebi zaderžali,
Pozabili tvojo slavo bi?
Bi češenja tebi ne skazali,
Ki te luči živo jedro si?

Ko posvetni bliža se visosti.
Ki kot on je v djanju sanj in prah,
Čut obide lastne ga slabosti,
Neželjen mu šine v žile strah.

Se ponižno močnimu priklanja,
V blesku kron mu serce trepetá,
Se za čast posilnika poganja,
Ki mu ljud za nohtam smet veljá.

In bi tebi slave ne zapeli,
Ki si vse visosti kralj in car;
Tebi, ki si oče zemlji celi,
Vsim stvarém, zvezdišu vsim vladar?
Ki, ko streseš rob obleke svoje
Vse te svitle sonca otamniš;
In če migneš novih svetov roje
Iz kaósa vihrati storiš.

Sveto bitje! Živi Bog ljubezni
Tebi samo čast in slava gré;
Posvečeno v strahu in bojezni,
Posvečeno bodi tvoje imé!
Tebi le spodobi se češenje,
Tebi gré de glasno vsih straní
Te žival neskončno mergolenje
De te duh in praha sin častí.

Zadonite vsi tedaj svetovi,
Vse danice, zvezde vse višín,
Zemlje toki, morskih rek valovi,
Zraka piš, kreposti globočín;
Zadonite trombe kerubimske,
Harpe svete ves nebeški raj,
Zadoníte pesmi serafimske:
Sveto, Sveto, Sveto vekomaj!

*) V pričujoči pesmi podamo bravcam »Novíc« za pokušnjo en del »Visoke pesmi« (Hohes Lied), ki jo je naš Koseski zlagati začel. Oda pobožna je ali »hymnus«, v kteri pesnik razodeva občutke, obujene po premišljevanju nadčloveškiga, nevidljiviga — Gospoda nebés in zemlje! Serce nadušeniga pesnika hrepení v ti »Visoki pesmi« iz dolíne žalosti in solzá po nar višjim svetim bitju! Slovenci imamo še clo malo pesem te verste. Gosp. Macun piše v svoji knjigi »Cvetje slovenskiga pesničtva«: »Naj slavniji hymni so psalmi kralja Davida — kar se tiče pesničtva pobožniga, njím nije para u nobenem narodu — in hymni starogerčkí. Za hymne derži v slovenskim: »Pod lipo« in »Domohod duha« gosp. L. Tomana, in »Oda Bog« po Deržavinu poslovenjeno od Koseskiga; — u ilirskim: »Bog v veličanstvu svome i. t. d.« — — Visoki duh, žlahno serce in krasna beseda našiga »mojstra pevcov« so tri lastnosti, ktere pred vsim taka veličastna pesem terja. De bi jo nam pač kmalo celo podal: bo gotovo enoglasna želja vsih Slovanov. Vredništvo.

Odperto pismo c. k. kmetijski družbi v Ljubljani.

Ko je Demetra svoje zgubljene hčere Prozerpine po svetu iskala, je pri ti priložnosti ljudí s žitam soznanila, in jih, prideloveti ga, učila. Tudi kmetiško orodje za obdelovanje zemlje je ljudém naznanovala. Kakó velika dobrota je bila ta za ljudí. Lih to važno reč obdelujete in oskerblujete Vi, naša mati, spoznamo. Vi ste pri luči bistriga uma svojih hčeri po svetu poiskala. — Našla ste jih, ki Vam ne le spoštovanje, ampak tudi vso pomoč obljubijo. Pa mlade smo in ne skušene, ter ne poznamo ne svojih pravíc, ne svojih dolžnost. Ne boste nam zamerla, če vas, pred ko se veselo svojiga dela lotimo, nektere rečí vprašamo in scer:

1, Me mislimo, de kmetija brez kmeta nič ne veljá. Ali bi ne bilo prav in dobro, de bi k vsacimu našimu zboru slednji ud saj eniga umniga kmeta s sabo pripeljal, ali saj pravico imel, ga pripeljati? Takó bi se sčasama nar modrejši kmetje spoznalí, kteri bi udje kmet. družbe biti zaslužili.

2. Če bo kdo te častí vreden spoznan, ali imamo me pravico nove ude poddružnic voliti, ali le velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani?

3. Ćе hočemo takó s kmetam zvezani kmetijstvo zboljšvati, s kmetam, kterimu je le slovenski jezik znan, ali se pri naših zborih le smé, ali se mora slovenski jezik pri

govoru in zapisanju rabiti? Če to zadnje ne obveljá, se bo kmetu, nej že tudi pride kdo med nas, pri našim nemškovanju — zdehalo.

Na te 3 majhne vprašanja prosimo, de bi nam po naših Novicah, ktere imajo zdej vedna vez med nami in vami biti, odgovorili. Majhne vprašanja so scer, pa važnejši, kakor bi si jih pri pervim prenaglim oziru mislil.

R. B.
ena vaših zvestih hčer.

Odgovori na vprašanje odpertiga pisma.

Odgovor na 1. vprašanje. Časi tihotapstva so, hvala Bogú, minuli; vse važniši deželne opravila morajo očitne biti. Tudi zbori kmetijske družbe, naj bojo v središu ali v poddružnicah morajo — po novih družbinih postavah — očitni biti. Ni tedaj le samo pripušeno, de tudi kmetje, ki niso udje kmetijske družbe, pridejo v zbore, marveč kmetijska družba še posebno želí, de bi k vsakimu zboru veliko kmetov prišlo. To pa se samo po sebi zastopi, de sklepovanja te ali une rečí se zamorejo le udje družbe vdeležiti.

Odgovor na 2. vprašanje. Po postavah družbe se volijo udje le v velkih zborih v Ljubljani, zató ker izvoljeni ni le ud poddružnice, ampak postane ud veliciga trupla kmetijske družbe, in vživa vse njene pravíce. Poddružnice pa imajo oblast, take možé iz svoje okolice velikimu zboru zaznamovati, kteri imajo lastnosti, udam kmetijske družbe prišteti biti. Kar bo poddružnica v tem nasvetovala, bo gotovo tudi poterdil velki zbor. Prav bi bilo, de bi si vsaka poddružnica več novih udov iz kmečkiga stanú izbrala.

Odgovor na 3. vprašanje. Kér so poddružnice posebno za tó, de se tudi kmetje vdeležijo njenih zborov, in kér pomenki zborov zamorejo le takrat živi in odkritoserčni biti, če se v tistim jeziku govorí, kteriga vsi razumejo, se tudi samo po sebi razume, de se mora v njih v domačim jeziku govoriti in pisati, kér bi scer namén poddružnic, kakor so ga že svitli nadvojvoda Janez v velkim zboru 1843. léta izgovorili, pod zlo šel. Če so pa v kakšni poddružnici vsi pričijoči edinih misel, de naj se protokol v nemškim jeziku piše, se pa to po postavah družbe tudi ne more braniti. To se bo pa mende malo kje zgodilo, ker je upati, de si bo vsaka poddružnica svojiga praviga naména svesta, ki v tem obstojí, de se, kar je nar bolj moč, tudi naši kmetje kmetijske družbe vdeležijo ín svoje misli in skušnje razodevajo. Ministerstvo kmetijstva je v lanjskim velkim zboru na Dunaji svoje želje očitno na znanje dalo, de naj kmetijske družbe skerbé, de iz vsake srenje nekteri kmetje v družbo stopijo in v družbine zbore pridejo. Kmetijska družba mora kmetijstvu koristna biti: to je njeni imenitni namén. Rodoljube sestre po deželi — naše častitljive poddružnice — zamorejo k temu naménu nar več pripomoči, in terdno zaupamo, de tudi bojo.

Iz sredíša kmet. družbe.

Pésa.

(Konec.)

So stéblica pése še precej močne postale, naj se okopava, kar se pozneje še enkrat ali dvakrat storí. Je kje preveč pése skupej, se presadí tje, kjer so prazni prostori. — Mesca veliciga serpana se ji navadno začnè perje odtergovati, pa le spodnje perje in tisto, ki je začélo rumenkasto postajati. To terganje se sme večkrat ponoviti, in da veliko živinske kerme; tode pozabiti se ne smé, de — če se pési lepó zeleno perje prevečkrat poterga, pésa bolj drobna ostane, in sladkorne lastnosti zgubí. Čisto samo pérje naj se živíni ne dajè, ker jo rada po njem driska napade; s suho klajo, namreč z rezanco zmešano, pa posebno pitavni živíni, scer pa tudi ovcam, dobro tekne. Za molžno živíno je pa vunder krompír boljši, kakor pésno perje.

Mesca kozoperska je pésa zrela in se domú spravi. Če je vreme deževno, je prav, de se pésa iz zemlje vzame, ker se perje scer preveč ogerdí. Pésa pa, preden se domú, kakor krompír v suhe hrame ali jame spravi, naj se lepo očisti, de se je perst ne derží. V dobrih suhih in ne pregorkih hramih (keldrih) se da, posebno bela pésa, noter do mesca rožnika, dobra ohraniti.

Sploh se šteje, de poltretji ali 3 funti pése imajo toliko tečnosti v sebi, kakor 1 funt sená; pesniga perja pa gré 6 funtov na 1 funt sená. — 1 cent sladkorne pése da 5 — 6 ali še več funtov sladkora (cukra).

Pésniga sémena si pridobiti, naj se izbêre že v jeseni nar lepši in nar zdravši pése; potergaj ji skerbno, de sercá ne raniš, vse perje, in spravi jo čez zimo v suhim hramu. Spomladi precej zgodej jo vsadi na njivo pa 2 do 3 čevlje saksebi; ako bi še zmerzovati začélo, jo pokrij s slamo ali listjem; jo o pravim času okopaj, in poganjke, ko so 1 do 2 čevlja visoki, na tanjke količe priveži. Je séme zrélo, se stebla odrežejo, na soncu posušé in potem omlatijo. Ena lepa pésa da 10 in še več lotov sémena.

Še enkrat opomnimo naše kmetovavce, de naj se primejo pridelovanja pése, kér za živínorejo silno veliko — skozi celo zimo — zda.

A. Müller.

Začetek kovaške in živinozdravilske šole v Ljubljani.

(Dalje sledí.)

Po govoru gosp. predsednika kmetijske družbe je vodja te šole, Dr. Bleiweis, besedo poprijel, rekoč:

„Gospod predsednik kmetijske družbe, ktera si je skozi 5 let prizadevala, to šolo na noge spraviti, so Vam dragi učenci! razložili njeni namen in veliko koristnost, in so Vas s prijazno besedo obudili, de se pridno učite v ti soli, ktero mora po ministerskim ukazu vsaki obiskati, ki hoče prihodnjič kovaški mojster na Krajnskim postati, ako ni kakšne druge enake šole obiskal. Ker je pa ta šola od ministerstva poterjena, zamore tudi takim kovačam veljavne spričbe (Zeugnisse) dajati, ki niso iz Krajnskiga, ampak iz kakšne druge Slovenske dežele.“

„Razun pripomočnikov, ki so s svojimi doneski k napravi te šole pripomogli, gré sedanjimu odboru kmetijske družbe, namreč tem možém, ki jih danes tukaj zbrane vidite, in zlasti gosp. predsedniku čast in hvala, de so se posebno za vstanovljenje te šole poganjali, in de smo v stanu, jo danes začeti.“

„Današnji dan je pa le slovesni vvod tega začetka, — jutri se bojo poduki začeli, ki bojo potem dan na dan sledili, zunej sabot, nedelj in praznikov.“

„De boste pa, dragi učenci, na tanjko vedili: kaj in kakó se bo v ti šoli učilo, Vam bočem ob kratkim razložiti versto podukov, in Vam povedati, kakó se boste imeli obnašati.“

„Nar pervo Vam povém, kar vam je že scer znano, de poduk bo v vsih rečéh v vašim domačim jeziku — in scer ne v visoki, učeni besedi, ampak prav po domače, de boste lahko vse zastopili. — Vrinila se bo semtertje kakšna vam zdej še tuja beseda, — pa to ne more drugač biti; — za nove rečí, ki jih boste zvedili, morajo tudi nove besede biti. Pa vse to nove besede si boste lahko v glavo vtisnili, ker vam bomo vselej tisto reč pokazali, ki se takó imenuje.“

„S podukam v šoli, v kovačnici in v bolnišnici (špitalu) pa še ni vse opravljeno.“

„To, kar se boste na teh 3 krajih učilí, boste mó-

gli tudi domá, pozimi za pečjó, poleti pa na našim prijaznim vertu, pridno prebirati, desetkrat prebirati, de si boste vse prav dobro v glavo vtisnili, — zakaj čas učenja je kratek, in vse žile bo treba napeti, de boste v kratkim času veliko opravili.“

„Kdor se pa hoče, zunej šole, domá kaj učiti — boste rêkli — mora bukve za te uke imeti. Resnični je ta ugovor, — ali, dragi moji! bukev v našim slovenskim jeziku zdej še ni. Le ene same bukvice imamo, ki sim jih jez pod imenam „Bukve za kmeta“ spisal, kakó se ima pri zdravi in bolni živini sploh obnašati, — pa te bukvice so za vas, ki se boste vsiga natanjko učili, vse premalo.“

„Kakó si bomo tedej pervo léto pomagali, dokler še bukev ni? — Takóle:“

„Vsi vaši učeniki vam bojo v šoli narpoprej razložili prav na tanjko tisto reč, ki se je boste učili, in bojo ta podúk razjasnili s pokazanjem tiste rečí v njenim bitju, kakoršna je, ali pa v podobah. Ko boste to zapopadli, se boste vsedli, popir in peró ali svinčenik (plajštift) v roke vzeli, in učenik vam bo povedal, kaj si imate zapisati. — H temu je tedej treba, de pisati in brati znate v svojim maternim jeziku. Kdor pisati ne zna, pa vunder brati, si bo pa od svojiga tovarša izposodil pisanje, ali si bo prepis oskerbel.“

„Tistim, ki morebit pisati ne znajo, ali kterim pisanje gladko od rók ne gré, bomo dvakrat na teden učenika poslali, de jih bo gladko brati in ročno pisati vadil. — Takó se boste, ako ste pridni, ob enim tudi brati in pisati naučili.“

„Zdej pa od učenja v šoli posamesno.“

„Naša šola se razdelí prav za prav v 2 šoli. Ena je kovaška šola za kovače, — druga je živinozdravniška šola za tiste, ki si hočejo le zdravniških vednost pridobiti.“

„V kovaško šolo, ktera polleta terpí, so primorani le tisti hoditi, ki so kovači, — iz proste volje jo pa zna tudi vsak drug učenec živinozdravniške šole obiskati.“

„V živinozdravniško šolo, ktera celo šolsko léto, to je, 10 mescov (letas pa le 8 mescov) terpí, zamore vsak učenec hoditi, tedej tudi kovači, ki se hočejo učiti živino ozdravljati.“

„Od 7. do 9. pozimi, ali od 6. do 8. ure poleti, in popoldne pozimi in poleti od 2. do 3. se bojo učenci, ki so kovači, v kovačnici in pod lópo podkve narejati in perbijati vadili. Tisti, ki niso kovači, znajo tudi pri tem poduku pričijoči biti, de gledajo, kakó se umetno podkve delajo in pametno perbijajo, de bojo potem v stanu napčnosti podkovanja razsoditi.“

„Djanski podúk v kovačnici in pod lópo bo dajal naš kovaški učenik, gosp. Skale, ki bo v kovaćnico pripeljane konje s zdravimi in bolnimi kopiti podkoval, zraven tega pa bo učencam razlagal, zakaj to in to ravno takó storí in ne drugač. — Pri tem delu mu bojo že bolj zvedeni kovaški učenci pomagali, in ko se bojo po učenikovim poduku že dobro obnašati znali, bojo pričo kovaškiga učenika tudi samí podkovali. Zató morajo kovaški učenci pridno v kovačnici biti.“

(Konec sledí.)

Novooblíkarski vihár.

„Slovenija“ je v 104. listu l. leta prinesla klic iz Dunaja, kteri se začne: „Že spet vihar v ljubi Slovenii!“

Kjé je ta vihár, in kdo ga jé napravil? naj „Novice“ nekoliko razložé.

Pred nekaj leti je nekim slovanskim rodoljubam, posebno v Zagrebu, željevredna, tode kakor se nam dozdéva, neizpeljiva misel v glavo prišla, vse Jugoslovane z vezjó ediniga, iz serbskiga, horvaškiga in slovenskiga skovaniga jezika ali narečja zediniti. Osoda pa vender tem rodoljubam ni bila blagovoljna, ker so se povsod učeni in neučeni bravci in pisavci na serbskim kakor na slovenskim takimu počenjanju ustavili. Učeni Slavonec Berlič v svoji „illirische Sprachlehre, 2. Auflage, Agram 1850“ Zagrebške literate z g. Matija Majarjem vred hudo krotoviči. Tudi pri nas na Slovenskim, kakor so tudi „Novice“ potožile, so „janičarji slavšine“, kakor jih je naš Prešerin imenoval, nekaj prijatlov in podpornikov dobili, kteri zdaj posebno od severja v „Slovenijo“ pišejo, de reva ne vé, po kterim vetru bi se sukala. Vse te prečudne obraze, ktere so ti pisavci slovenskimu jeziku pritikvali, in jih še zmeraj na-nj štulijo, imenujejo: „nove oblike“; što pak Slovenci lehko ne mogu upotrebovati. — Ker so undan tudi naši Slovenci na Dunaji Majarjeve in Macunove „obče slavenske“ oblike precej glasno zavergli, bi utegnil „vihar“ v Slovenii kmalo potihnuti. Kaj še? — Gosp. Majar in Macun pišeta, de je kaj, in poverh tega so začeli tudi Muroslovenci od ogerske burje v „Slovenijo“ pihati, in naši Slovenci na Dunaji v njih rog trobijo. Vihar bo še veči; pa kdo ga dela? Tihe pa pridne, in čedalje lepši po slovensko obražene „Novice“ gotovo ne. Festina lente, naj bo še zanaprej njih gêslo! *)

Vender Dunajski Slovenci nekako oblastno govoré; naj nam bo toraj dovoljeno njihovih 7. „starih oblik“, (ne da bi hotli vihar podpihovati, temveč ga, če je mogoče, pomiriti) nekoliko pretresti.

1. Verli Slovenci, vi pravite, da naj se stavi om, oma, namest am, ama pri imenih moškiga in srednjiga spola. — To vam poterdimo tudi mi, in vse boljiše slovenske slovnice; le Slovencam na Krajnskem, ki so na am in ama bolj navajeni, ali saj pesnikam ne branite tudi am, ama pisati, kader se jim bo bolje tako prileglo.

2. Pravite, da se stavi namest iga, imu, ega, emu. — Tukaj se vam zahvalimo, da ste novooblikanje iz dvobroja in višebroja, kjer so eh, em, ema, emi namest ih, im, ima, imi pisali, v edinobroj vgnali. Prosimo vas pa tudi dovoliti, da bomo mi, ravno zato, da ne bomo viharja delali, tudi smeli še nekaj časa iga in imu pisati; em namest im v mestniku edinobroja vam zavoljo staroslovanske oblike em v tem padežu radi poterdimo. Iga in imu pa bomo še pisali, ker:

a) Slovenci na celim Krajnskim že čez tri sto let tako pišejo.

b) Ker Slovenci na notrajnim Krajnskim, na Goriškim in Istrijanskim čisto in glasno iga, imu izgovarjajo, in se bojimo, da bi nas, ako bi ega, emu pisali, huda vest v podobi Čiča, ki jesih prodaja, ven in ven ne mučila, kričijoč: „Jesika hudiga!“

c) Ker po spričevanji učeniga Slovenca Murkota tudi na Štajarskim le v nekterih krajih, posebno na

*) Razveselilo nas je natanjčno razjasnjenje »novih oblik« g. Podgorskiga v »Slovenii«, iz kteriga vidimo, de so tiste nove oblike tudi od njega zaveržene, v kterih so začeli nekteri pisatelji lánsko léto v »Slovenii« pisati. Starim oblikam, iz naroda slovenskiga vzetim, se nihče med nami ne bo ustavljal, in nar menj »Novíce«, kterih nadslov je: čišenje slovenskiga jezika in vedno napredovanje. Le to želimo, de se nikjer sila ne terja, in de naj bo vsacimu Slovencu na prosto voljo dano, po slovensko pisati kakor hoče, de le po slovnici in v duhu slovenskim piše. Če mi ne pišemo po ilirsko ampak čisto slovensko, zavoljo tega ne nehamo prijatli in bratje svojih bližnjih sosedov na Horvaškim i. t. d. biti, kakor so tudi oni naši prijatli in bratje, čeravno ne pišejo po slovensko. Obojni jezik je ene matere Slave: bližajmo se eden drugimu, pa ne zaverzímo svoje lastníne, ki je tudi slovanska! Sosebno naj pa tisti, ki za bolj prosto ljudstvo pišejo, nikdar v nemar ne pusté, de se ima ljudstvu v njegovim jeziku pisati, scer je vse njih delo — prazno! Vred.

Ogerski meji ega, emu namest iga, imu ljubijo; samo ti kraji pa niso takó veliki, de bi smeli vsim drugim Slovencam zapovedi dajati.

d) Ker dokazik iz staroslovanskiga (v „Slovenii“ list 3. tečaj III.) nič ne dokaže; zakaj, če se skloni prilogov s prilipnjenim i, jega, jemu sklanjajo, kako je to, de Starosloveni niso sklanjali: lepega, ali lepjega, lepemu, ali lepjemu, ampak lepago, lepomu, itd.?

3. Pri imenih srednjega spola, pravite, se v višebroju prilog imenu jednako sklada. — Prav, in le toliko prosimo, de nam dovolite tudi tukej le počasi „nova vrata odperati, da ne bodo preveč krožila in cvilila“, — stare vrate bolj rade tekó.

4. Prilogi, pravite, se v drugi in tretji stopnji s spolam imena skladajo. — Je tudi nam že zdavnaj znano; samo da se nam treba zdi razločiti med določljivim in nedoločljivim prilogam, da ne porečete: ta podoba je lepša, — ko una, ampak lepši, pa tudi ne: imenitniso delo, kakor Muroslovenci pišejo, ampak imenitniše.

5. Glagoli druziga razpola se spregajo na uti. — Je tudi prav, le da na Slovenskim sploh je končaj na iti tudi zlo zlo v navadi, toraj se ne sme na ravnost preklicati.

6. Za šč se vam posebno zahvalimo, de ga saj niste po novih oblikah v št preobernili, kakor nekteri v staroslovanskim poskušajo.

7. Zavoljo da namest de se ne bomo pričkali, še manj pa „vihar“ gnali, da nam le včasi tudi de pustite veljati.

Še nekaj drugih „zročenk“ pravite, da jih imate, kterih pa niste dozdaj hotli na znanje dati, ktere pa tudi v „Slovenii“ semtertje ugledamo, ki so pripravne „vihar“ še podpihovati, n. pr. neki be, ker pravite, da je toliko, kakor bi bil, — mi pa pravimo, da to ni res, zakaj beh, be se pravi po staroslovensko sim bil, si, je bil; bi bil se pa pravi po starim bih, bi. — Prosim vas, da le počasi hodite, da nam ne „budete premnogo tudjega blaga črez medjo prenosili“. Potočnik.

Novičar iz Ljubljane.

V četertek je zapustil poprejšnji dešelni poglavár grof Welsersheimb Ljubljano, in se je po železnici na Dunaj podal, kjer ga služba pri ministerstvu čaka. — Perva pot našiga noviga deželniga poglavarja grofa Chorinskiga kmalo po njegovim dohodu je bila v Ljubljanske vojaške in civilne bolnišnice, kjer je vse natanjko pregledal. Bistroumni gospod je gotovo spoznal, de ena poglavitniših potréb je: za prihod ptujih zdravnikov skerbeti, kér majhno število Ljubljanskih zdravnikov ima tudi za 18000 Ljubljančanov skerbeti. Če, kakor se je dosihmal zaporedama zgodilo, vsi zbolé, ki v vojaško bolnišnico pridejo, kaj pa bo potem? — — Komej je gosp. Dr. Melcer smertni nevarnosti odšel, se je vlegel tudi neutrudljivi gosp. Dr. Schiffer. Kirurga Račič in Ripert sta umerla; vsi učenci, ki so bili pomočniki v vojaško bolnišnico poslani, so zboleli. V nedeljo smo pokopali neutrudljiviga Št. Jakobškiga fajmoštra Pohlina, kteriga smert je celo mesto z neizrečeno britkostjo presunila. Tudi on je bolezin v vojaški bolnišnici nalezel. Zboleli so tudi samo od ondot vsi Št. Jakobški g. kaplani. Tudi gosp. Kozlevčar je umerl. Namesto pusta razsaja letas smèrt v Ljubljani! — Te dni je prišla iz Dunaja zlata svetinja v Ljubljano, ktero so presvitli Cesar našimu neprecenljivimu patru Benvenutu Krobatu 30. dan pret. m. podelili za njegove velike zasluge v vojaški in civilni bolnišnici. Bog daj pridnimu gospodu, to poslavljenje še veliko lét vživati! — Od Krajnske c. k. mestne in deželne sodnije pridejo trije svetovavci v vikši sodniške službe: gosp. baron Korl Kodelli pride k vikši sodnici v Terst, — žlaht. gosp. Azula v Gradec, — vitez Kopini pa v Celjovec. — V nedeljo je bilo v risarski šoli Krajnske obertniške šole v Ljubljani slovesno podarjenje častnih darìl nar pridnišim učencam, kterih iména bomo drugo pot na znanje dali. — V predvčerajšnjih nemških Ljubljanskih novícah stojí obširen popis vsiga, kar je komisija, ki je v Ljuhljani za odvezo gruntne podložnosti na Krajnskim postavljena, dosihmal opravila, — pričakovati je tedaj, de se bo vse to tudi kmetam v domačim jeziku v kakšnim slovenskim časopisu povedalo, ki ga kmetje v roko dobé. — Jutri ob 10. uri bo častna svetinja g. Benvenutu v hiši mestne gosposke očitno podana.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan t. m. je nadvojvoda Janez s svojo rodovíno v Gradec domú prišel. Gračani so ga hotli z veliko slovesnostjo sprejeti, pa g. nadvojvoda si je vse praznovanja prepovedal. „Tiho sim se od Vas ločil, tiho čem spet k Vam priti,“ je rekel nadvojvoda. — Tudi za Štajarsko kronovíno je deželna vstava od Cesarja razglašena. Enako drugim deželnim vstavam je tudi ta osnovana. Štajarska dežela pošlje 60 poslancov na deželni zbor: 20 poslancov volijo z nar vikšim davkam obloženi, 20 mesta in tergi, ki so posebno zaznamovani, 20 pa vse druge srenje skupej. Navadni sedež deželniga zbora je Gradec, — Cesar ga zamore pa tudi v kakšno drugo mesto poklicati. — Strašno hudo razsaja govéja kuga na Erdeljskim (Siebenbürgen); že čez 14000 govéd je pocèrkalo. — Tudi na Českim mislijo nektere mesta davk za psè vpeljati in ta davk za svoje uboge oberniti. Na Tiroljskim prinese ta davk, če se za psa le 2 gold. na léto plača, vsako léto veliko pripomoč srenjskim ubožnicam. — Proti Saksonski meji maršira zmiraj več avstrijanske armade, nobeden pa prav ne vé, kaj se tam kuha. — Tudi v Dalmacijo proti Kotaru gré armada po morji, kér se nektere srenje cesarski davk odrajtati branijo, kér pravijo, de so preuboge in vednimu obropanju Černogorcov podveržene. — 13. dan t. m. so v Günsu obesili 8 izmed tistih divjakov, ki so 12. dan kozoperska 1848 v Günsu 42 vjetih Horvatov grozovito umorili. —

Zastran besede „skutnik“.

Gospod J. C. Lepstanski so pomen besede dobro zapopadli, besedo samo na sebi so pa napčno zastopili in zapisali. Ne „sku*t*nik“ ampak „sku*p*nik“ se takimu fantu pravi, kteriga tukajšni kmet za svojiga sina k sebi vzame i. t. d. Naberavci slovenskih besed! bodite natanjčni in pazljivi. J. Kapelle.

Metlika 5. prosenca 1850.

Popravk.

Kar je v 3. listu Novíc zastran povabila Gracarskiga svetovavstva na zdravnike, de bi v bolenišnice služit šli, stalo, se mora s naslednjim popráviti:

Ne samo na Celjske, ampak na zdravnike na Štajarskim sploh je prišlo povabilo, špitalsko službo v Gradcu prevzeti. Za nadenšino (tägl. Gratifikation) se je obljubilo dohtarju 1 gold., kirurgu 30 krajc. zraven zdaj navadnih zdravnikovih dnín (Diaeten). — Oboje plačilo skup pa vunder ni v nobeni razmeri do sedanje dragote, veliciga dela in velike smertne nevarnosti, v ktero se morajo zdravniki v taki službi vsaki dan podajati.

Današnjimu listu je pridjan 4. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*